

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP České Budějovice

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP České Budějovice je jedním ze 17ti správních obvodů (dále jen SO) Jihočeského kraje a nachází se v něm krajské město tohoto kraje. SO ORP České Budějovice lze charakterizovat následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 79 obcí (nejvyšší počet v kraji);
- počtem obyvatel 155.589 je největším obvodem kraje, z toho 93.467 obyvatel v jádrovém městě;
- hustota osídlení 168 obyv./km² je nejvyšší v kraji,
- rozlohou téměř 924 km² je 4. největším obvodem.

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Jihočeském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
České Budějovice	79	155589	93467	924
Jindřichův Hradec	58	47595	21824	934
Vodňany	17	11670	6942	179
Týn nad Vltavou	14	14112	8158	262
Blatná	26	13833	6709	279
Soběslav	31	22071	7201	324
Milevsko	26	18546	8724	385
Trhové Sviny	16	18563	4982	452
Dačice	23	19601	7642	472
Kaplice	15	19592	7219	485
Vimperk	21	17581	7644	535
Třeboň	25	25026	8588	538
Strakonice	69	45154	22961	574
Písek	49	51978	29769	742
Prachatice	44	33449	11219	840
Tábor	79	80612	35024	1002
Český Krumlov	31	41639	13290	1130
Průměr za kraj	37	37448	-----	592

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Jihočeského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

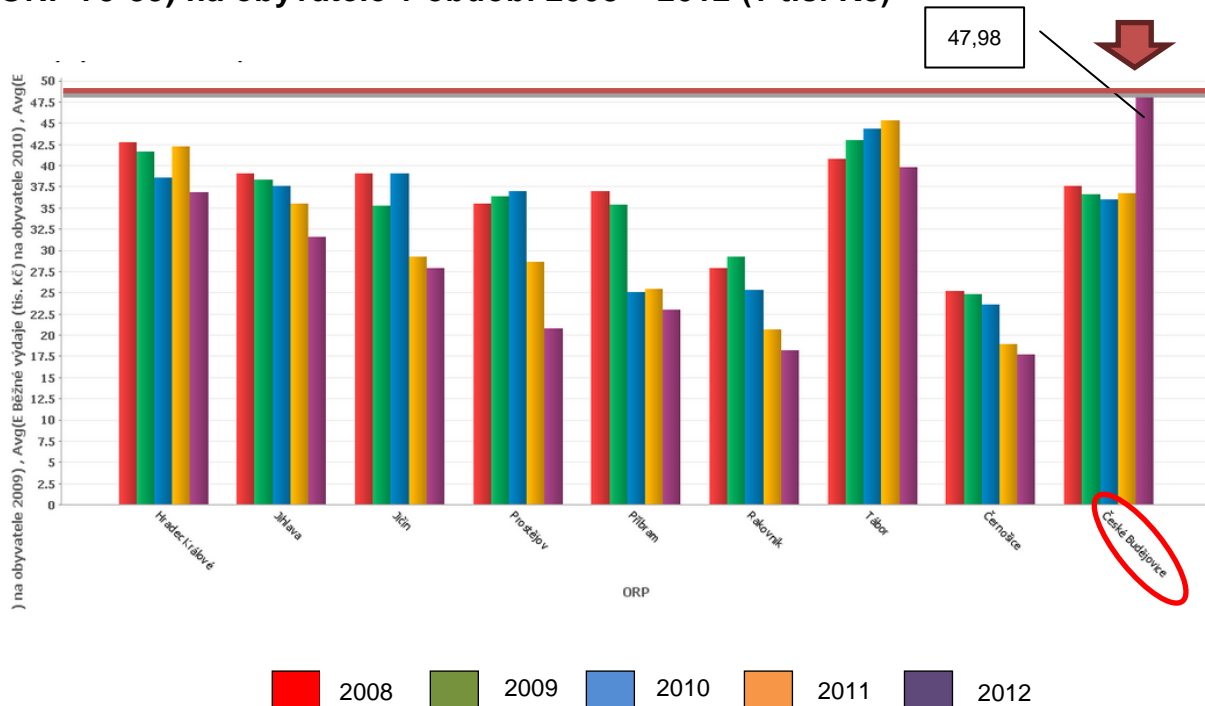
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 75 až 85 obcí (celkem 8 srovnatelných SO ORP: Tábor, Hradec Králové, Jičín, Prostějov, Příbram, Rakovník, Černošice, Jihlava);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 80.000 až 110.000 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Hradec Králové, Liberec, Olomouc, Pardubice, Ústí nad Labem).

2. Ekonomická výkonnost

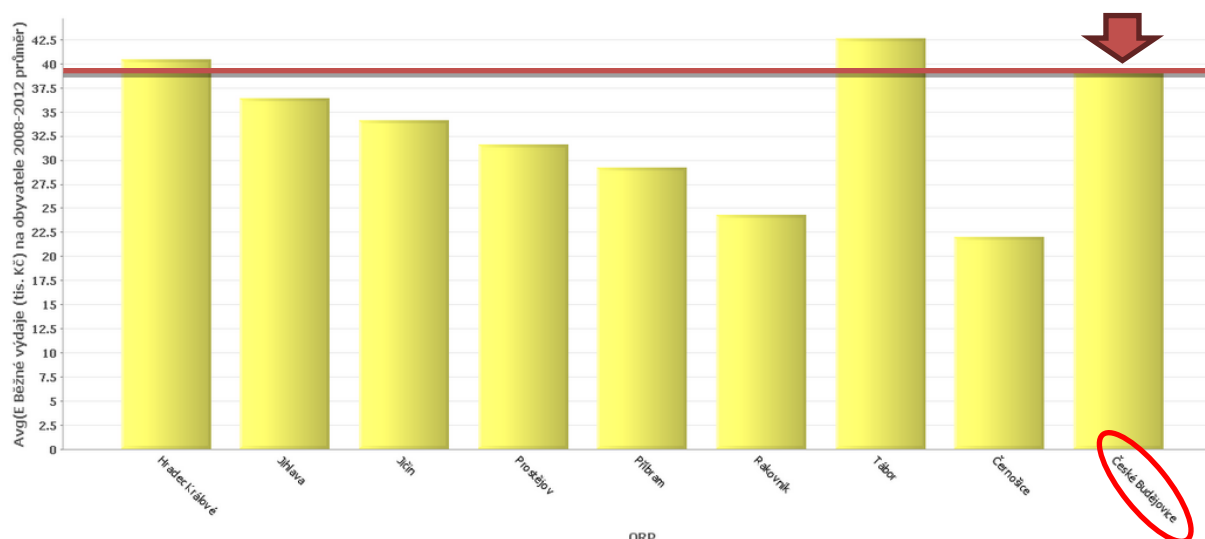
V oblasti ekonomické výkonnosti je zajímavé zejména srovnání úrovně **běžných výdajů na obyvatele** SO ORP České Budějovice s dalšími SO dle kritéria počtu obcí. V průběhu prvních třech sledovaných let byl u obvodu patrný mírný sestupný trend. Tento pokles byl vyrovnán prudkým nárůstem hodnot běžných výdajů v roce 2012, a to o ca 30 % oproti roku 2011 na hodnotu 47,98 tis. Kč/obv./rok. Toto zvýšení bylo ojedinělé jak v rámci skupiny (při aplikaci kritéria počtu obcí), tak při užití dalších kritérií (počtu obyvatel jádrové obce, v rámci Jihočeského kraje). I přes pozorované zvýšení se obvod řadí až na druhé místo (tj. vykázal druhou nejvyšší *Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

hodnotu ukazatele) po SO ORP Tábor z hlediska celkového průměru běžných výdajů (ca 39 tis. Kč/obyv./rok). Viz obrázky 1 a 2, kde červená linie značí dosaženou úroveň SO ORP České Budějovice.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 75-85) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

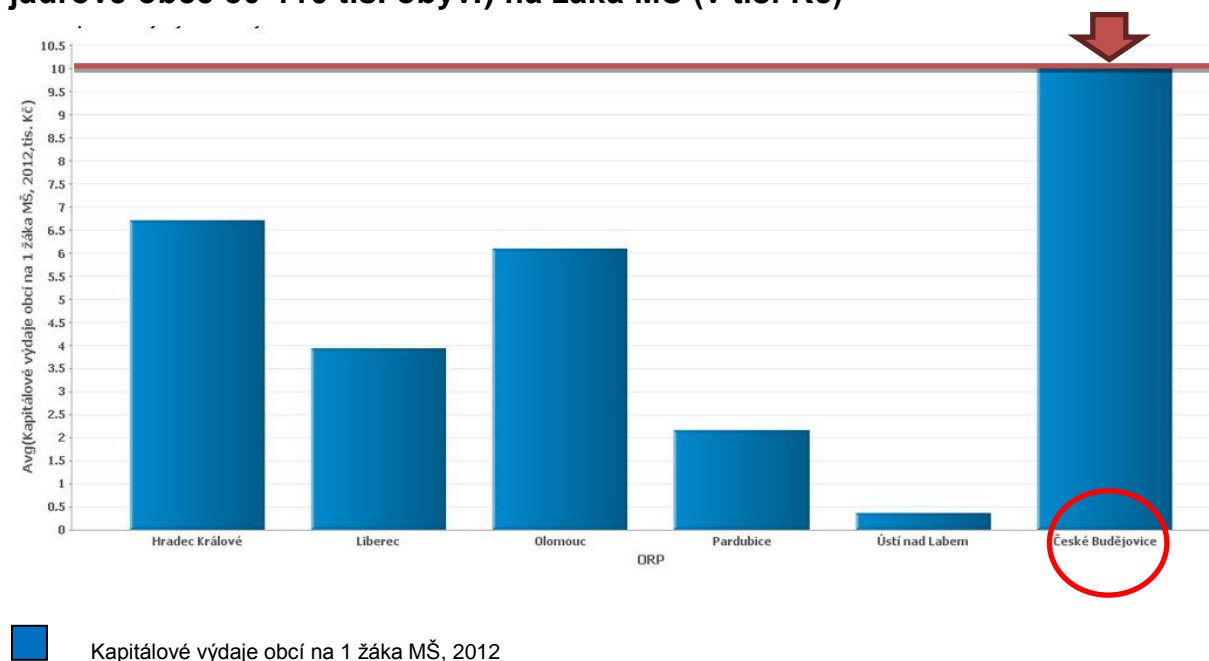
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 75-85) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

Mezi ukazateli předškolního a školního vzdělávání zaujme u SO ORP České Budějovice zejména porovnání **kapitálových výdajů na žáky mateřských škol**. Jejich výše je absolutně nejvyšší ve skupině SO ORP srovnávaných dle kritéria počtu obyvatel jádrové obce, a to 10,05 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázek 3.

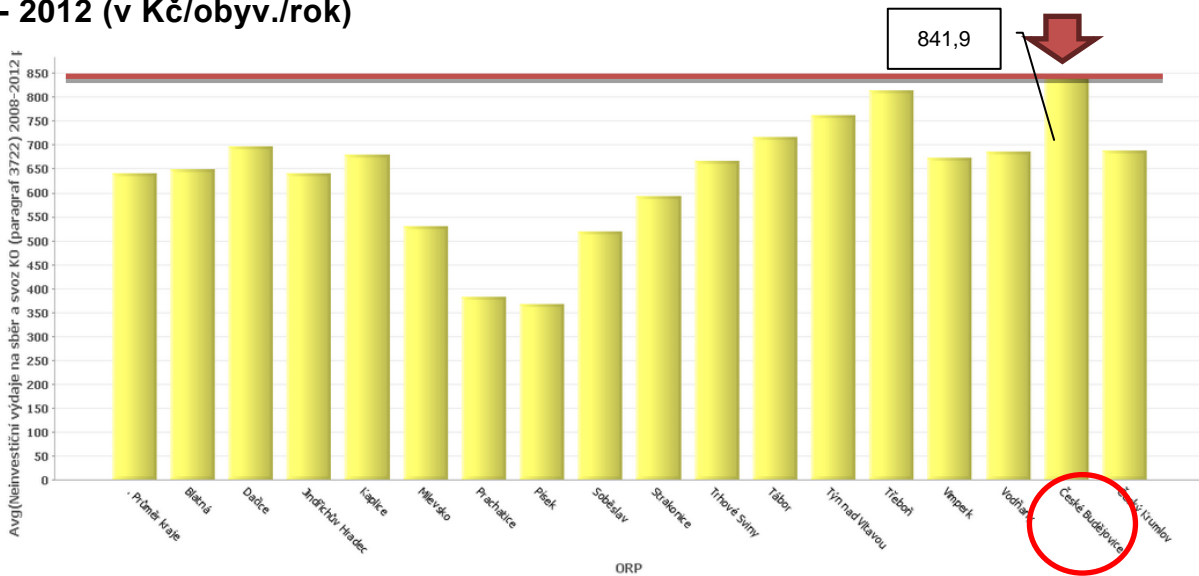
Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 80-110 tis. obyvj.) na žáka MŠ (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství zaujme srovnání **neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Jak ukazuje obrázek 4, českobudějovický obvod vykazuje nejvyšší průměr ukazatele za sledované období 2008-2012 (841,9 Kč/obyv./rok), což jistě není pozitivní zjištění. Pro kompletní ilustraci je vhodné rovněž zmínit, že obdobná situace nastává i při aplikaci kritéria počtu obcí, resp. počtu obyvatel jádrové obce SO - i v této skupině obvodů jsou hodnoty celkových neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO nejvyšší, resp. 2. nejvyšší.

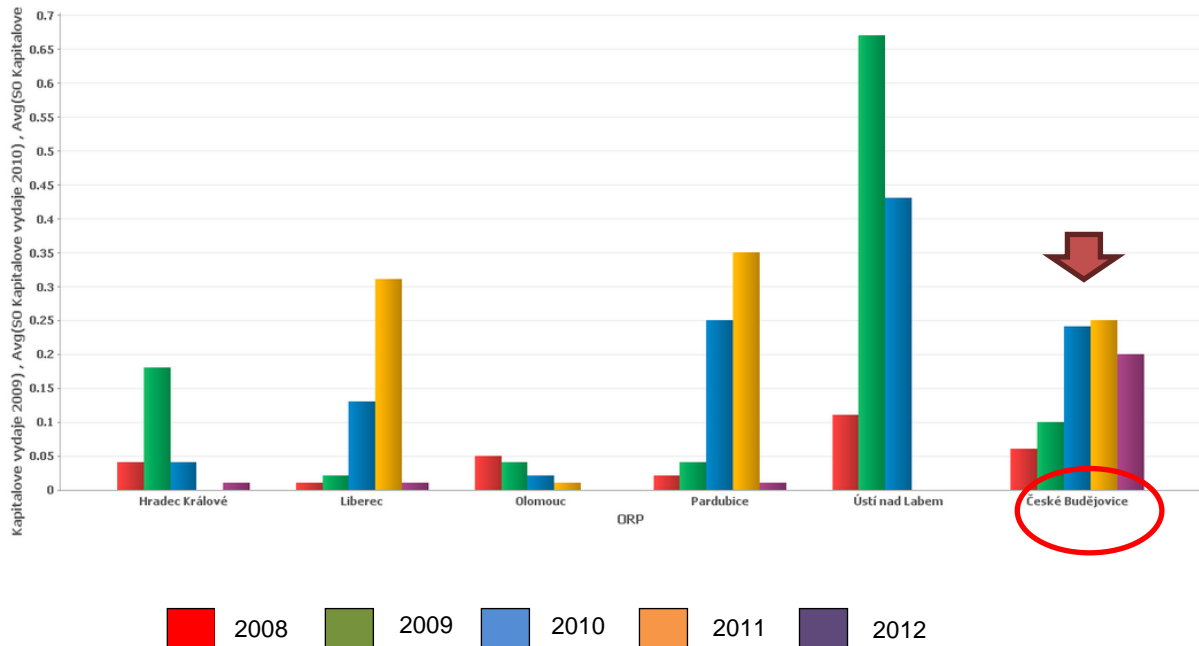
Obrázek 4: Průměrné neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Jihočeského kraje) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

5. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **kapitálových výdajů na obyvatele**, které odráží investiční aktivitu obvodů. Zajímavé je, že SO ORP měl v roce 2012 absolutně nejvyšší hodnotu ve skupině správních obvodů dle kritéria velikosti jádrové obce (0,2 tis. Kč/obyv./rok). Situace je o to zajímavější, že v daném roce ostatní srovnávané obvody vykazovaly velmi nízké či dokonce nulové hodnoty kapitálových výdajů, tj. jejich investiční aktivita byla v daném roce neobvykle nízká oproti předchozímu vývoji. Viz obrázek 5.

Obrázek 5: Kapitálové výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 80-110 tis. obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Úroveň výdajů se následně odráží i v kapacitách zařízení sociálních služeb. Jako jeden z mála obvodů kraje má SO ORP České Budějovice evidovány všechny typy zařízení. Pozornosti by neměla uniknout ani skutečnost, že kapacita domovů pro seniory (6,47 míst/1000 obyvatel) je jedna z nejvyšších v kraji i při aplikaci dalších kritérií pro výběr srovnávaných SO ORP, např. kritérium počtu obcí v daném obvodu či počtu obyvatel jádrové obce.

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP ČESKÉ BUDĚJOVICE	
základní charakteristika	<p>v Jihočeském kraji správní obvod ORP České Budějovice:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou je 4. největším obvodem z hlediska počtu obyvatel je největší disponuje nejvyšším počtem obcí je nejhustěji osídlen
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> v SO byl zaznamenán významný nárůst hodnoty běžných výdajů na obyvatele v roce 2012, který pomohl obvodu dosáhnout 2. nejvyššího průměru za celé období
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> nejvyšší dosažená úroveň kapitálových výdajů na žáky MŠ ve skupině SO
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> hodnoty neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO patří k nejvyšším v rámci skupiny
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> obvod vykázal nejvyšší hodnotu kapitálových výdajů na sociální služby na obyvatele ve skupině v roce 2012 v SO ORP jsou zastoupeny všechny typy zařízení sociálních služeb, přičemž kapacita domovů pro seniory je jedna z nejvyšších v kraji i ve skupinách SO dle dalších kritérií

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad